

Integraal afwegingskader beleid en regelgeving betreffende de wijzigingsregeling van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet per 1 januari 2021.

1. Wat is de aanleiding?

In het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn 2018-2021 zijn maatregelen opgenomen die gedurende de looptijd van het actieprogramma worden geïmplementeerd om uitspoeling van nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren. Voorafgaand aan de vaststelling van het zesde actieprogramma heeft veelvuldig overleg met belangenorganisaties plaatsgevonden. Het ontwerpprogramma is in het kader van de verplichte milieueffectrapportage geconsulteerd waardoor een ieder in de gelegenheid is gesteld hierop te reageren. De hier voorgelegde maatregelen dienen per 1 januari 2021 in te gaan en worden hiertoe opgenomen in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.

2. Wie zijn betrokken?

De agrarische sector is hierbij betrokken, en dan specifiek de agrarische bedrijven en de loonwerkers evenals waterschappen. Als ook de uitvoerende instanties van de Rijksoverheid (RVO.nl en NVWA). Daarnaast hebben deze wijziging invloed op de werkzaamheden van bemonsterende laboratoria.

3. Wat is het probleem?

De waterkwaliteit in Nederland is nog onvoldoende. Lokaal is de nitraatconcentratie nog te hoog, zeker onder mais- en akkerbouwgewassen op zand- en lössgrond. Daarom is bij het opstellen van het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn besloten dat aanvullende maatregelen benodigd zijn. Daarnaast is in veel gebieden de hoeveelheid fosfor in oppervlakte- en grondwater nog te hoog voor de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Het actieprogramma Nitraatrichtlijn dient een bijdrage te leveren aan het behalen van deze doelen.

4. Wat is het doel?

Het doel is om te voldoen aan de gestelde verplichtingen van de Nitraatrichtlijn door onder andere maatregelen te treffen om de hoge nitraatconcentraties onder maisteelt op zand- en lössgronden te verminderen. Daarnaast dient een bijdrage geleverd te worden aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Dartoel wordt de uitspoeling van nutriënten naar het grondwater en van emissies van nutriënten naar het oppervlaktewater aangepakt. Eerder is de gecombineerde indicator ter bepaling van de fosfaattoestand van de bodem in de Urm geplaatst, zodat deze per 2021 in werking kan treden. Het doel daarvan is, om bij bemesting rekening te kunnen houden met zowel de snel beschikbare als bodemgebonden hoeveelheid fosfaat en sneller tot fosfaatevenwichtsbemesting te komen. Deze wijziging ziet ook op een verduidelijking van de geldigheid van bestaande analyserapporten van de fosfaattoestand van de bodem. Het doel daarvan is het wegnemen van verwarring.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De verplichting te voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn.

6. Wat is het beste instrument?

Het beste instrument volgt uit een afweging tussen een maatregel die leidt tot een effectieve verbetering van de waterkwaliteit en de praktische uitvoerbaarheid van een maatregel. Een maatregel die zowel praktisch uitvoerbaar als effectief is, is de beste keuze. Bij de uitwerking van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet is gepoogd hierin een optimale afweging te maken.

7. Wat zijn de gevolgen?

Verlaging op de stikstofgebruiksnorm van 65 kg N na het scheuren van grasland, voor consumptie- en fabrieksaardappelen en maïs op alle zand- en lössgronden

De verlaging op de stikstofgebruiksnorm als gevolg van aanpassing van de voorschriften over het scheuren van grasland, kan betekenen dat ondernemers meer kosten moeten maken voor de afzet van dierlijke mest of minder kunstmest kunnen toepassen.

De gegevens van de gecombineerde opgave 2020 geven aan dat in 2019 3.000 landbouwers consumptie- of fabrieksaardappelen of maïs op zand- en lössgronden hebben geteeld na de teelt van grasland. Voor het inlezen op de aanpassingen in de verlaging op de stikstofgebruiksnorm en de toepassing in het bemestingsplan is een inschatting gemaakt dat een landbouwer hier 15 minuten aan besteed à € 37,- per uur. Dit houdt een totale administratieve last in van € 27.750,-.

Uit diezelfde gecombineerde opgave is af te leiden dat 500 landbouwbedrijven zelf mest produceren en niet grondgebonden zijn. Dat betekent dat de betreffende landbouwers meer dierlijke mest zullen moeten afzetten. Een inschatting is gemaakt dat een landbouwer gemiddeld een half uur inzet dient te plegen voor het organiseren van de afzet van mest en het (begeleiden) van het transport van dierlijke mest à € 37,- per uur. Dit houdt een totale administratieve last in van € 9.250,-.

Opgeteld betreft het een ingeschat totaal van € 37.000,- aan aanvullende administratieve lasten.

Daarbij vervalt het voorschrift om via een grondmonster te laten bepalen hoeveel stikstof aanvullend op wat in de bodem zit, zou moeten worden gegeven. Uitgaande van een tarief voor monsternamen van €50,- en een afname van circa een kwartier dat nodig is om de monsternamen aan te vragen betreft de lastenverlichting van €177.750,-.

Daar tegenover staat dat landbouwers minder kunstmest hoeven aan te schaffen. De omvang hiervan is niet te berekenen.

Vervallen equivalente maatregel "rijenbemesting maïs".

Op het moment dat een landbouwer besluit deel te nemen aan de equivalente maatregel 'rijenbemesting maïs op zand- en lössgronden' is er sprake van regeldruk. Bij de invoering van deze equivalente maatregel in 2017 is een administratieve lastentoeename van € 29,- per ondernemer berekend (Stcrt. 2017, nr. 20255). Uitgaande van het aantal van 8 deelnemers in 2020, bij RVO aangemeld, betekent dit een administratieve lastenafname van € 235,-.

Herziening van het protocol voor monsternamen voor bepaling van de fosfaattoestand van de bodem

Dit betekent dat landbouwers die eerder op basis van een bemonsteringsanalyse met uitkomst fosfaattoestand 'laag' in aanmerking wilden komen voor de fosfaattoestand 'arm' niet langer twee analyses hoeven in te dienen bij RVO. Deze regeldruk maakt deel uit van de regeldruk bij de Gecombineerde Opgave. Op basis van de Gecombineerde Opgave over de afgelopen drie jaren is af te leiden dat gemiddeld 733 landbouwers fosfaattoestand 'arm' van hun perceel door hebben gegeven aan RVO. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er landbouwers zijn die de fosfaattoestand

'arm' niet doorgeven. Ingeschat wordt dat zij gemiddeld 5 minuten à € 37,- per uur nodig hebben om deze gegevens in te vullen. Dit betekent een administratieve last van € 2.250,-.

3.1.2 Overige bedrijfseffecten

De verlaging op de stikstofgebruiksnorm na het scheuren van grasland, voor consumptie- en fabrieksaardappelen en maïs op alle zand- en lössgronden kan betekenen dat ondernemers meer kosten moeten maken voor de afzet van dierlijke mest of minder kunstmest kunnen toepassen.

Het vervallen van de equivalente maatregel "rijenbemesting" kan voor deelnemers leiden tot hogere kosten voor mestafzet omdat zij wat minder plaatsingsruimte hebben of tot mogelijke opbrengstvermindering nu zij minder mogen bemesten. Het aantal deelnemers aan deze equivalente maatregel is echter zeer klein.

Het aanpassen van het protocol voor monsternamen van de bodem ter bepaling van de fosfaattoestand zal inhouden dat het voor uitvoerende partijen simpeler wordt de monsternamen voor de fosfaattoestand "arm" uit te voeren. Naar verwachting zal monsternamen goedkoper worden, in lijn met de kosten die nu gelden voor monsternamen voor de overige fosfaattoestanden.

3.2 Uitvoering en handhaving

Verlaging van de stikstofgebruiksnorm van 65 kg N na het scheuren van grasland, voor consumptie- en fabrieksaardappelen en maïs op alle zand- en lössgronden

In de uitvoering zal bij het bepalen van de voor op zand- of lössgrond gelegen percelen geldende stikstofgebruiksnormen rekening moeten worden gehouden met de voorafgaande teelt in het geval deze gras was.

Deze systematiek is reeds in de uitvoering opgezet voor derogatiebedrijven. De extra lasten voor uitvoering en handhaving zijn dan ook beperkt.

De handhaving op deze korting zal plaatsvinden via de reguliere integrale bedrijfscontroles van RVO en NVWA op de stikstofgebruiksnormen.

Vervallen equivalente maatregel "rijenbemesting maïs".

Er zal niet langer gehandhaafd hoeven worden op de equivalente maatregel "rijenbemesting". Eerder aangegeven dat het pakket aan EQVM naar verwachting eenmalige uitvoeringslasten met zich meebrengen: € 40.000 (RVO) en € 10.000 (NVWA). De jaarlijkse handhavinglasten zullen ongeveer € 20.000 per jaar bedragen.

4. Milieueffecten

De generieke verlaging van 65kg per hectare per jaar op de stikstofgebruiksnorm voor maïs en consumptie- en fabrieksaardappelen na het scheuren van grasland zal naar verwachting een significant milieueffect hebben. Deze maatregel beoogt overmatige bemesting van deze gewassen tegen te gaan, door deze beter af te stemmen op stikstof dat vrijkomt uit de verterende graszode.